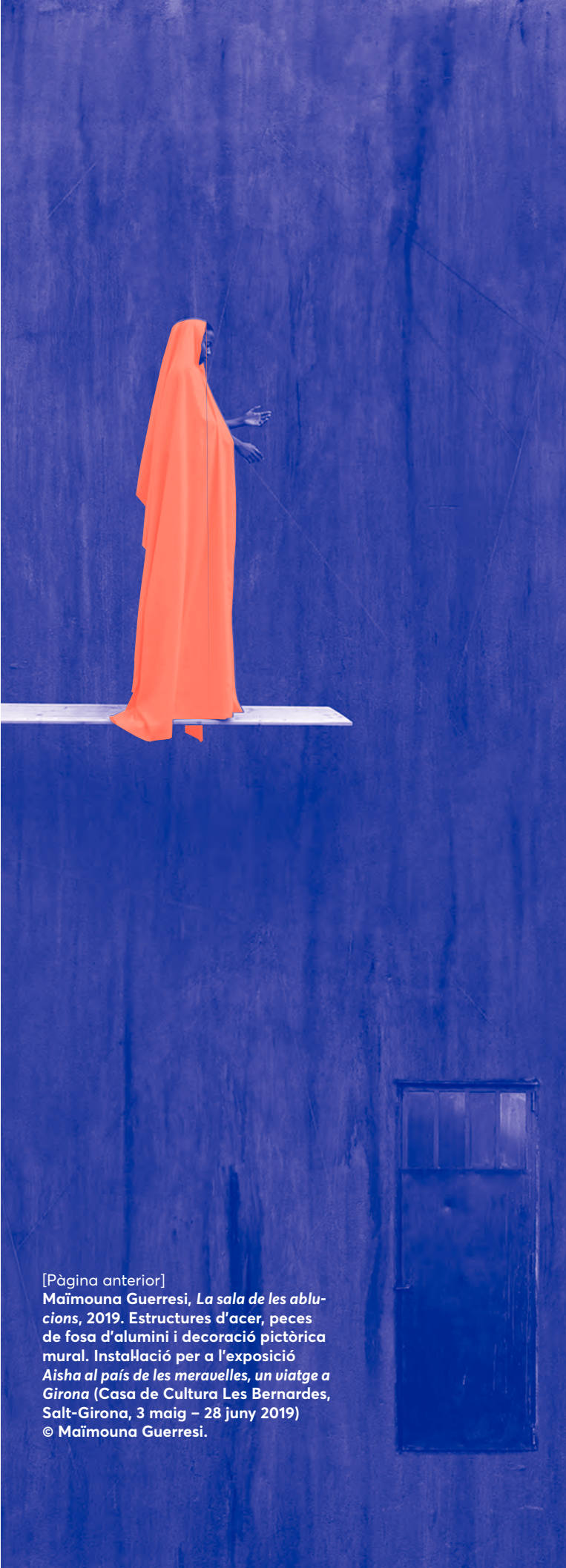

Aisha al país de les meravelles, de Maimouna Guerresi

**Un viatge entre art,
espiritualitat i vida**

**L'art de Maimouna Guerresi convida
l'espectador a entrar en un univers
interior i ocult. La seva obra, impregnada
d'espiritualitat, estimula la reflexió sobre
el patrimoni cultural i una identitat en
canvi constant.**

Per **Laura Cornejo Brugués**

[Pàgina anterior]

Maïmouna Guerresi, *La sala de les ablucions*, 2019. Estructures d'acer, peces de fosa d'alumini i decoració pictòrica mural. Instal·lació per a l'exposició *Aisha al país de les meravelles, un viatge a Girona* (Casa de Cultura Les Bernardes, Salt-Girona, 3 maig – 28 juny 2019)
© Maïmouna Guerresi.

Maïmouna Guerresi, *Red trampoline*, 2016.
Impressió Lambda, 200 x 82,52 cm
© Maïmouna Guerresi. Cortesia de la galeria
Mariane Ibrahim, EUA.

Durant els mesos de maig i juny de 2019, la Casa de Cultura Les Bernardes (Salt, Girona) va acollir en primícia nacional una mostra de la reconeguda artista italo-senegalesa Maïmouna Guerresi. Un projecte expositiu específic i multidisciplinari, ideat per aquest centre d'art i pensament contemporanis ubicat en una comunitat multiètnica, compost de fotografia, videocreació i instal·lació. El títol de la mostra —comissariada per Laura Cornejo Brugués i Manuela De Leonardis— era doblement significatiu: *Aisha al país de les meravelles, un viatge a Girona*. La ciutat catalana es convertia en destinació d'una artista i una obra que han recorregut gairebé tot el món —amb exposicions a Europa, Àfrica, els Estats Units, Àsia i l'Orient Mitjà— i en meta d'un viatge iniciàtic i al·legòric que Aisha —translació contemporània del personatge d'Àlicia— fa al país de les meravelles.

Tal com manifesten les aportacions crítiques i institucionals del llibre dedicat a l'exposició —elaborat per la casa editorial milanesa Silvana Editoriale amb el suport de la Fundació Pasquale Battista i presentat durant la 58a Biennal de Venècia a la Casa de la Fotografia *Tre Oci*—, l'entrecreuament narratiu d'Aisha i Àlicia genera un sistema de ressons que vibren en la proposta artística de Maïmouna Guerresi. *Aisha al país de les meravelles* esdevé un homenatge a les aventures d'Àlicia —descrites en la novel·la de Lewis Carroll (1865)— i un dispositiu visual que transmet el pensament i l'experiència vital de l'artista. La imaginació creadora de Guerresi s'ha desenvolupat mitjançant una visió introspectiva i transversal fruit de les seves dues cultures, l'occidental i l'africana, connectades per l'espiritualitat islàmica sufí que considera les arts —o el domini de «fer allò bell»— com un camí místic. El seu és un viatge de recerca artística que defineix com a *métissage* o pensament sincrètic; un concepte d'identitat híbrida que s'expressa en les estratègies estètiques de la composició per mitjà d'un llenguatge metafísic de símbols, signes calligràfics, personatges, disfresses, arquitectures i natura.

Com antany feu Àlicia, Aisha emprèn el seu viatge al país de les meravelles. Tanmateix, no era aquest un lloc gover-

«La imaginació creadora de Guerresi s'ha desenvolupat mitjançant una visió introspectiva i transversal fruit de les seves dues cultures, l'occidental i l'africana.»

nat de manera caòtica, amb un sistema legal arbitrari i mancat de sentit?; potser el reflex satíric de l'Anglaterra victoriana podria ser aquí el del nostre món neoliberal i *líquid*? Com Alícia, Aisha és una estrangera en una terra estranya, de la qual desconeix els hàbits i costums. Sovint Alícia posava en dubte l'autoritat i intentava comprendre les regles que aquesta imposava, encara que d'antuvi semblessin aleatòries i arbitràries. És potser avui, a través del vel d'Aisha, que es retroalimenta aquella al·lusió crítica de la novel·la al colonialisme? Els retrats fotogràfics reunits a *Aisha al país de les meravelles* són la representació d'una dona espiritualment forta, capaç de dissipar els estereotips associats amb l'islam. Aisha ens recorda que, per a moltes dones musulmanes, el hijab és un símbol d'identitat i de rebel·lia contra l'imperialisme, o una manera de romandre fidels als seus orígens, lluny de la seva terra, i distingir-se com a membres d'una comunitat.

La instal·lació artística *La sala de les ablucions* funcionava en sentit anàleg, tot evocant el monument conegut com els Banys Àrabs de Girona; l'obra alludeix a la tradició medieval dels banys públics, un hàbit corrent tant per a les persones de religió musulmana com per a les cristianes i les jueves. El recinte va funcionar com un espai de llibertat on les diferències es reconciliaven en favor d'una sociabilitat compartida per mitjà de la purificació ritual. En la seva apreciació global de la religiositat, aquesta peça de Guerresi ens recorda que la uniformitat i la colonització cultural són quelcom aliè a les grans tradicions de la humanitat: «Hi va haver un temps que jo rebutjava el meu proïsme si la seva religió no era com la meva. Ara el meu cor s'ha convertit en el receptacle de totes les formes», va dir el gran filòsof espanyol i sufi Ibn Arabi. Aquesta obra *site-specific* presentada a Les Bernardes fulgura en una constatació: tot poble, tota cultura, tota ètnia han estat dotats amb qualitats naturals per desenvolupar l'experiència del sagrat, que s'han manifestat tradicionalment gràcies a recursos com l'art, entès com a vehicle i suport per a la transformació individual i col·lectiva.

El discurs creatiu de Maïmouna Guerresi és capaç de resoldre l'aparent contradicció que existeix entre l'entotso-

lament que suposa la mirada introspectiva —la «recerca interior»— i la transformació social —«l'obertura absoluta a l'exterior»—, o el dilema sempre vigent sobre el paper de l'art en relació amb l'acció política i social. Perquè les seves imatges plantegen com una determinada manera d'estar al món, per part de l'individu, implica una actitud política per la seva capacitat de generar canvis en l'entorn. Atorgant a les obres un fort caràcter polisèmic, on l'espectador és un agent generador de significat, Guerresi ens incita a considerar de nou el lligam entre «subjectivitat» i «alteritat». Contemplar el seu art suposa un pretext per immersir-se en l'espiritualitat de l'ésser humà, amb una apologia a l'heterodòxia dels individus i les cultures que transcendeix les fronteres psicològiques, culturals, religioses, polítiques i de gènere. Reprendre el camí vers l'espiritualitat en l'art —al marge del mercat i les modes— és abandonar una visió dessacralitzada del món, on es trobaria implícita la idea del recorregut artístic com a camí iniciàtic; els conceptes d'identitat interior i comunicació són fonamentals per a la llibertat d'expressió, i el periple artístic de Maïmouna Guerresi i el viatge d'Aisha així ho confirmen.

Els personatges de les fotografies de Guerresi transmeten una consciència de si mateixos, un ferm sentit del jo, on ressona un potencial extraordinari, com de deïtat. Suspesos entre escenaris inusuals que superen els patrons de la vida quotidiana —l'espai i el temps, la realitat i la ficció—, aquests cossos monumentals s'han apropiat de noves facultats físiques i espirituals. La sèrie *Trampolines* podria suggerir l'arribada de configuracions energètiques que requeriran la presa de decisions arriscades, i l'anunci de la superació i l'evolució en àmbits que la protagonista abans creia no dominar. Potser el trampolí simbolitza l'establiment d'una bona connexió amb la nostra ànima, ja que Maïmouna Guerresi es complau a explorar el tema de l'equilibri —reflex de la seva doble cultura i pertinença— en un món d'infinits possibles —tants com individus amb capacitat d'experimentar hi ha— envers els quals s'orienten la saviesa mística i les arts sufís. Conceptes com la serenitat, la majestat, la levitació i el repòs, palesos en les figures de Guerresi, s'obtenen mitjançant formes àmplies,

Maïmouna Guerresi,
Roots, 2016. Impressió
Lambda, políptic. Cinc
panells de 323 x 277 cm
© Maïmouna Guerresi.
Cortesia de la galeria
Mariane Ibrahim, EUA.

simples i geomètriques que comporten un equilibri psicològic i que ens remetent a la noblesa solemne de les *madones* velades de la pintura renaixentista.

Tanmateix, l'artista s'allunya de la tradició retratística, ja que no captura personalitats individuals, sinó la conjunció de l'individu amb una esfera superior. Les seqüències de figures ens confronten amb la immobilitat i el silenci d'un cos que actua com a transmissor cap al transcendent, cap a una identitat abstracta i universal que congrega els destins particulars. El contrast de la frontalitat absoluta amb el perfil, la tensió de la figura femenina semblant a una columna per la seva juxtaposició al tronc d'un arbre, ens atansen al simbolisme panteista de *Roots*, on l'arbre amb les branques esteses seguirà sent una metàfora dels múltiples estats de l'ésser mentre aquests creixin sobre la faç de la terra. Els subjectes metafísics que representa Guerresi, vestits amb robes escultòriques, gairebé arquitectòniques, es mimetitzen amb l'entorn per ser d'altres. Emprant l'estratègia del camuflatge amb el fons fotogràfic, pintat per la mateixa artista, aquests éssers plurals semblen estendre's més enllà dels seus límits físics, a la conquesta d'una altra dimensió estètica, plàstica i perceptiva. Altrament, el fons tela ja no fa de suport de signes per

representar objectes materials, sinó que es transforma en una superfície de projecció mental i espiritual de l'espectador.

Mitjançant la reactualització iconogràfica dels símbols religiosos islàmics i la seva hibridació amb la cultura occidental, Maïmouna Guerresi adopta la metodologia d'aquell «fer allò bell» del pensament sufí, amb un domini particular dels interrogants atemporals que relacionen art, espiritualitat i vida. El viatge imaginari d'*Aisha al país de les meravelles*, amb el seu pas per Girona, ens insta a repensar la relació entre el «jo» i l'«altre» a favor d'una coexistència harmoniosa fora de lògiques d'explotació i dominació. Un itinerari subtil i savi que, actuant sobre el sagrat i la dimensió femenina que bateguen en l'ésser humà, invoca els valors d'una diversitat i una versatilitat que anhelan ser desvelades. ●